



Julianaschool  
Kwartellaan

# Protocol Gewenst Gedrag

Bussum, 1 juni 2005  
Herzien d.d. augustus 2021

## **Inhoudsopgave**

- 1 Onze visie over Gewenst gedrag
- 2 Preventieve maatregelen
- 3 Schoolafspraken Julianaschool Kwartellaan
- 4 Op weg naar gewenst gedrag (stappenplan)
- 5 Kapstokregels
- 6 Plagen en pesten
- 6.1 Pesten: een groepsproces
- 7 Plan van aanpak bij ruzies en pestgedrag
- 8 Begeleiding door de leerkracht
- 9 Adviezen aan ouders

Bijlage 1 Oeps het ging mis

Bijlage 2 Aanpak van pesten

(Extra informatie over de aanpak van pesten. Uit: "Ik ga weer graag naar school", Drs. Brenda Kenter)

## **1 Onze visie over Gewenst gedrag**

Een veilig en stimulerend pedagogisch klimaat is noodzakelijk voor de ontwikkeling van kinderen. Alleen als kinderen graag naar school gaan komen ze tot goede leerprestaties. Op de Julianschool Kwartellaan streven wij daarom naar een open en veilig klimaat door samen te werken met kinderen, ouders en leerkrachten. Hierbij spelen wederzijds respect, vertrouwen en medeverantwoordelijkheid een belangrijke rol binnen en buiten de school.

Waarom een gedragsprotocol?

De school streeft naar het voorkomen van pesten door het bevorderen van een goed pedagogisch klimaat in de groepen. We vinden het als school belangrijk om op een respectvolle manier met elkaar om te gaan. We stellen regels en grenzen zowel school breed als op klassenniveau om bij te dragen aan een goed en veilig schoolklimaat. Leerkrachten en ouders hebben hierin een voorbeeldfunctie.

## 2 Preventieve benadering

Er worden preventieve middelen ingezet waarmee we structureel en op een positieve en concrete manier aandacht schenken aan de sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen. We gebruiken hiervoor de methodes Kwink, Taakspel en Zien! Daarnaast hebben we schoolafspraken opgesteld.

Na elke vakantie doorloopt een groep bepaalde fasen in het proces van groepsvorming. De eerste weken aan het begin van het schooljaar worden de Gouden Weken genoemd. Deze weken zijn bij uitstek geschikt om een fundament neer te zetten voor een goede groepsvorming en fijne sfeer. Leerlingen verkennen elkaar, de leerkracht en de regels. De leerkracht speelt in deze fase een belangrijke rol (van de website: [schoolenveiligheid.nl](http://schoolenveiligheid.nl)). Kwink, onze methode voor sociaal-emotioneel leren, heeft hiervoor allerlei groepsvormende activiteiten en lessen ontwikkeld.

In de eerste weken van het schooljaar worden ook de 'Kapstokregels' besproken (zie hoofdstuk 5) en worden een aantal klassenregels opgesteld. In het verlengde van de Kapstokregels en klassenregels wordt er tijdens deze weken verder besproken: hoe ga je met elkaar om? Hierbij worden er afspraken gemaakt en vastgelegd. In de hogere groepen kan dat in de vorm van een contract, dat met de klas gemaakt wordt.

Elke maand besteden we extra aandacht aan één specifieke schoolafpraak. Deze afspraak wordt via de Nieuwsbrief ook gecommuniceerd naar ouders. Zo maken we duidelijk dat we deze afspraken als school heel belangrijk vinden en gezamenlijk de school een fijne en veilige plek willen maken en houden (zie hoofdstuk 3).

In september besteden we tijdens 'de week tegen pesten' specifiek aandacht aan dit onderwerp in de groep. Er wordt gewerkt aan een gezellige en veilige groep waar pesten niet nodig is.

Na de kerstvakantie kan met name de fase van 'storming' weer zorgen voor onrust in de groep: je bent dan met de klas in de Zilveren Weken beland. Dit is een goed moment om weer extra aandacht te besteden aan de sfeer in de klas. Afspraken worden herhaald en geactualiseerd (van de website: [schoolenveiligheid.nl](http://schoolenveiligheid.nl)).

Taakspel is een universeel preventief gedragsinterventieprogramma. Het doel is het scheppen van een positief en veilig klassenklimaat, het bevorderen van taakgericht gedrag en het reduceren van regel-overtredend gedrag. Hierdoor neemt Taakspel een aantal factoren weg die een risico vormen voor het ontstaan van gedragsproblemen en pesten. Taakspel geeft leerkrachten middelen om een gestructureerd en veilig klassenklimaat te creëren door het scheppen van een heldere en positieve structuur, het bevorderen van de leerkracht-leerling interactie en het versterken van positieve relaties tussen leerlingen onderling. Het is een 'spel' voor groep 1 tot en met 8 dat tijdens de reguliere lessen gespeeld wordt. Voorafgaande aan Taakspel stelt de groep de regels op. Dit doet de leerkracht samen met de leerlingen. Deze regels omvatten algemene klassenregels en ze beschrijven het gewenste gedrag. Kinderen werken tijdens Taakspel in kleine groepjes samen en mogen elkaar helpen zich aan de regels te houden.

Verder vult de leerkracht 2 maal per schooljaar Zien! in. Met deze vragenlijst krijgt de leerkracht een beeld van hoe de kinderen op sociaal-emotioneel gebied in de klas functioneren. Vanaf groep 5 vullen de kinderen zelf ook twee vragenlijsten in over Leer-en leefklimaat en Sociale vaardigheden. Naast signaleren helpt Zien! de leerkracht ook met handelingssuggesties, zowel voor de groep als de individuele leerling.

### 3 Schoolafspraken Julianaschool Kwartellaan

Elke maand besteden we extra aandacht aan één specifieke schoolafpraak. Deze afspraak wordt via de Nieuwsbrief ook gecommuniceerd naar ouders. Zo maken we duidelijk dat we deze afspraken als school heel belangrijk vinden en gezamenlijk de school een fijne en veilige plek willen maken en houden.

Wandelen in de gang, dat weten wij allang.	Wees netjes en beleefd, zodat je het goede voorbeeld geeft.	Kom op tijd
Wat ik ook doe, een ander heeft geen last van mij.	 Julianaschool Kwartellaan	Wanneer we samen spelen, zullen we samen delen.
Wees zuinig op het materiaal, het is van ons allemaal.	We werken samen aan een nette school.	Iedereen voelt zich het best, als niemand wordt gepest.

## 4 Op weg naar Gewenst Gedrag

Natuurlijk gaat het ook weleens fout. Het is voor iedereen prettig om te weten waar de grenzen liggen en welke consequentie het overtreden van die grenzen heeft.

Dit stappenplan is opgesteld om kinderen van grensoverschrijdend gedrag naar gewenst gedrag te begeleiden.

### Wat verstaan we onder grensoverschrijdend gedrag?

<p><i>1. Niet luisteren en/of het niet opvolgen van instructies.</i> Het gaat met name om het weigeren te luisteren naar wat er wordt gezegd of om het niet opvolgen van instructies. Dit geldt niet alleen voor de eigen leerkracht, maar voor iedere medewerker van de Julianaschool Kwartellaan.</p>
<p><i>2. Verbale en schriftelijke agressie of geweld:</i> Het mondeling of schriftelijk bedreigen, beledigen, (seksueel) intimideren, discrimineren, pesten of uitschelden van een persoon.</p>
<p><i>3. Fysieke agressie of geweld met/zonder voorwerpen.</i> Iedere vorm van aantoonbaar fysiek geweld. Ongewenst aanraken, non-verbaal dreigen of het bij zich hebben van gevaarlijke voorwerpen vallen hier ook onder.</p>
<p><i>4. Vernieling of vandalisme:</i> Het bewust kapotmaken van materiaal.</p>

## **Stappenplan in de klas**

De leerling laat in de klas grensoverschrijdend gedrag zien:

1. Gedrag wordt genegeerd.
2. Leerling aankijken, ondertussen doorgaan met de les.
3. Naam noemen en meteen doorgaan met de les: 'Op het bord zie je, Emma, dat.'
4. Naam noemen en ik-boodschap vermelden: 'Emma, ik vind het vervelend dat je door de les praat, dit stoort mij en de klas'.
5. Naam noemen, waarschuwen: 'Emma, dit is de tweede keer dat je door de les praat. De volgende keer kom je hier zitten (wijst naar de time-out plek in de klas).
6. Leerling verplaatsen naar de time-out plek in de klas, zandloper van 5/10 minuten inzetten.
7. Bij herhaling van grensoverschrijdend gedrag de leerling verplaatsen naar een gastklas. De leerling zit 10 minuten bij een vooraf afgesproken collega. Je zorgt dat het kind werk heeft om in de gastklas te maken.
8. Indien de leerling wederom grensoverschrijdend gedrag laat zien, volgt er een tweede time-outprocedure van 10 minuten in de gastklas.
9. Indien de leerling voor de derde keer de klas uit moet, gaat de leerling naar IB/directie. De leerlingen maken vanaf groep 5 het blad: 'Oeps het ging mis'. Zie bijlage.
10. Na 10 minuten brengt IB/directie de leerling terug naar de klas. Er volgt een korte terugkoppeling tussen IB/directie en de leerkracht. Zij bepalen samen of ouder(s) op de hoogte zullen worden gebracht door de leerkracht of IB/directie.

## **Stappenplan tijdens de pauze**

De leerling laat in de pauze grensoverschrijdend gedrag zien:

1. Leerling aanspreken op grensoverschrijdend gedrag.
2. Leerling aanspreken met de IK-boodschap.
3. Leerling verplaatsen naar de time-out plek op het plein gedurende 5 min. Dit is per groep een vaste plek, zodat alle leerkrachten overzicht hebben en weten dat er een leerling met een time-out procedure op het plein is.
4. Indien de leerling wederom grensoverschrijdend gedrag laat zien, volgt er een tweede time-outprocedure van 5 minuten.
5. Indien de leerling voor de derde keer grensoverschrijdend gedrag laat zien dan:  
Groep 1-2: De leerkracht brengt de leerling naar de gastklas. Er volgt een time-out procedure van 5 minuten. Na 5 minuten wordt het gedrag besproken door eigen leerkracht en worden afspraken gemaakt over het gewenste gedrag (band wordt hersteld).  
Groep 3 t/m 8: De leerling gaat naar IB/directie. Er volgt een time-out procedure van 10 minuten. De leerling vult het blad: 'Oeps, het ging mis' in. IB/directie brengt de leerling terug naar de klas. Er volgt een korte terugkoppeling tussen IB/directie en de leerkracht. Zij bepalen samen of ouder(s) op de hoogte zullen worden gebracht door de leerkracht of IB/directie.

## **In zijn algemeenheid geldt dat:**

- Afhankelijk van de ernst van het gedrag, besluit de leerkracht wat de vervolgstap is (gastklas of direct naar directie).
- De leerkracht brengt de leerling zelf naar de gastklas (geen stagiaire/collega) en haalt de leerling zelf op zodat de band met de leerling kan worden hersteld.
- Er wordt niet in het bijzijn van de leerling gesproken met de leerkracht van de gastklas over het grensoverschrijdend gedrag.



- Wanneer de leerling in de gastklas heeft gezeten, wordt er een korte aantekening in Parnassys gemaakt en in overleg met IB/directie en leerkrachten wordt besloten of er contact opgenomen wordt met ouders.
- Indien de veiligheid van de school in het geding komt, kan het voorkomen dat ouders hun kind moeten ophalen of dat een kind geschorst wordt.

## **5 Kapstokregels**

Naast de Schoolafspraken gebruiken we op de Julianaschool Kwartellaan ook de Kapstokregels. Deze regels zijn meer gerelateerd aan het voorkomen van pesten. Er zijn 3 Kapstokregels (dikgedrukt), waar allerlei andere regels aan kunnen worden opgehangen. Deze Kapstokregels hangen in de klassen en worden in de 1e weken van het schooljaar besproken.

### **1. Voor groot en klein zullen we aardig zijn.**

- Een ander behandelen ik zoals ik zelf behandeld zou willen worden.
- Kom niet aan een ander als de ander dat niet wil.
- We noemen elkaar bij onze naam (dus geen bijnamen) en gebruiken geen scheldwoorden.
- Je praat gewoon tegen elkaar (niet schreeuwen en schelden).
- Als iemand je lastig valt zeg je 'Stop houd op'. Als dat niet helpt vertel je dit tegen de leerkracht of de overblijfmoeder.
- Probeer ook zelf een ruzie met praten op te lossen. Na het uitpraten kunnen we ook weer vergeven en vergeten.
- Niet: zomaar klikken. Wel: aan de leerkracht vertellen als er iets gebeurt wat je niet prettig of gevaarlijk vindt.
- Plagen of pesten is verkeerd. Daar doe je een ander pijn mee.
- Vertel de leerkracht wanneer jezelf of een ander wordt gepest.
- Blijft de pester doorgaan, weer naar de leerkracht om het te vertellen. Kinderen die pesten, zitten zelf in de nesten !
- Word je gepest praat er thuis ook over, je moet het niet geheim houden.
- Uitslachten, roddelen en dingen afpakken of kinderen buitensluiten vinden we niet goed.
- Opzettelijk iemand pijn doen, opwachten buiten school, achterna zitten om te pesten is beslist niet toegestaan.
- Iedereen is verschillend. Als je iemand niet aardig vindt is het knap als je probeert samen te spelen.
- Iedereen maakt wel eens fouten, dat is niet erg, maar laten we elkaar helpen.

### **2. We zullen goed voor de spullen zorgen, dan zijn ze weer te gebruiken morgen.**

- Je zit alleen aan de spullen van een ander, als je het gevraagd hebt.
- Met jouw spullen en die van een ander doe je voorzichtig.

### **3. Afspraken en regels daar houd je je aan, dan zal alles beter gaan.**

- We praten om de beurt, niet door elkaar heen.
- Naar elke volwassene hoor je te luisteren.
- We helpen elkaar om ons aan de afspraken te houden.

Deze regels gelden op school en daar buiten!
--

## 6 Plagen en pesten

Volgens Wikipedia is pesten:

“**Pesten** is **gedrag** waarbij iemand herhaald en gedurende langere tijd door anderen bejegend wordt op manieren die opzettelijk kwaadaardig zijn. Dit kan psychisch lijden veroorzaken en fysieke verwondingen tot gevolg hebben.<sup>[1]</sup> Het kan variëren van woordgrapjes tot structureel **geweld** en **afpersing**. In extreme gevallen kan het leiden tot **zelfdoding** van het slachtoffer en ook tot psychische problemen van de dader(s).”

Het is overbodig om te zeggen dat pestgedrag in strijd is met onze visie, waarmee wij in onze school een veilig en stimulerend pedagogisch klimaat nastreven.

We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het wederzijds gebeurt. Plagen is niet gemeen, plagen is voor alle partijen grappig. We spreken over pesten als er een machtsverschil is tussen kinderen en er iemand ongelukkig van wordt. Pesten is altijd gemeen bedoeld en moeilijk te stoppen. Belangrijk: **De ontvanger bepaalt of het plagen of pesten is!**

Het verschil tussen plagen en pesten samengevat in een schema:

<b>Plagen</b>	<b>Pesten</b>
Gebeurt af en toe.	Gebeurt vaak en lang.
Iedereen is gelijk.	Eén of meer kinderen spelen de baas.
Eerst plaagt de één, dan plaagt de ander weer. Het gaat over en weer.	Gaat altijd één kant op met vaak hetzelfde slachtoffer.
Voor de lol.	Gemeen bedoeld.
Je kunt zeggen als het niet meer leuk is.	Het is moeilijk of niet te stoppen.
Voor iedereen is het leuk.	Voor de één is het leuk, maar voor de ander niet.

## **6.1 Pesten: een groepsproces**

Pesten is een groepsgebeuren waar meerdere partijen bij betrokken zijn.

### **Het gepeste kind**

Er zijn kinderen die een grotere kans lopen om gepest te worden dan andere kinderen. Dat kan soms samenhangen met hun uiterlijk, maar veel vaker heeft het te maken met hun gedrag, gevoelens en de manier waarop ze zich uiten. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties waarin pestkoppen de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen. Veel kinderen die gepest worden hebben moeite om zichzelf te verdedigen. Vaak zijn ze angstig in de groep, ze durven niks te zeggen omdat ze bang zijn uitgelachen te worden. Gepeste kinderen hebben vaak lagere cijfers, hun leerprestaties zijn slechter dan verwacht. Vaak staat een gepest kind alleen, zondert hij/zij zich wat af. Kort samengevat:

- deze kinderen zijn vaak angstig en meer onzeker dan andere kinderen;
- horen niet tot de sterksten;
- trekken zich terug;
- zien zichzelf vaak als mislukkingen en voelen zich stom (negatief zelfbeeld);
- zijn vaker eenzaam, hebben geen enkele vriend of vriendin;
- hun leerprestaties zijn slechter dan verwacht;
- kunnen moeilijk voor zichzelf opkomen.

### **De pester**

Pesters zijn vaak de sterksten uit de groep. Ze gedragen zich agressiever en reageren eerder met geweld dan andere kinderen. Ze lijken populair in een groep. Ze dwingen hun populariteit af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven, oftewel stoer gedrag. Pesters komen vaak heel zelfverzekerd over. Ze nemen het initiatief om de regels te overtreden. Doorgaans voelen ze zich niet schuldig als ze pesten. Soms is een pestkop een kind dat in een andere situatie zelf gepest werd. Kort samengevat:

- deze kinderen zijn vaak de sterksten in de groep;
- hebben vaak behoeften om andere kinderen hun macht te tonen;
- zijn doorgaans tegendraads en opstandig;
- gedragen zich agressief;
- komen zelfverzekerd over;
- zijn meestal populair bij een kleine groep kinderen;
- voelen zich meestal niet schuldig.

### **De middengroep**

De middengroep bestaat uit: kinderen die het weten en kinderen die het niet weten. Een deel van de middengroep bestaat uit meelopers. De kenmerken van meelopers zijn niet zo duidelijk aan te geven. Het gaat vaak om kinderen die met de pesters meedoen omdat ze bang zijn anders zelf slachtoffer te worden. Het kan ook zijn dat ze dat stoere gedrag interessant vinden en denken daardoor populair in de groep te worden. Doorgaans zijn zij niet degenen die het initiatief nemen tot pesten. Ze gaan wel gemakkelijk meedoen als het pesten in een groepje gebeurt. Ze hebben in zo'n groep minder het gevoel dat zij persoonlijk verantwoordelijk zijn voor wat er met het pesten wordt aangericht. Zij hebben dan ook minder schuldgevoelens.

Ook heb je kinderen die niet meedoen met het pesten maar het ook niet verhinderen. Tenslotte is er nog een groep kinderen die niet onder de meelopers vallen, namelijk de kinderen die het opnemen voor het slachtoffer en kinderen die niet weten dat er gepest wordt.

## **7 Hoe gaan we om met pesten op de Julianaschool Kwartellaan?**

We hanteren De Vijfsporenaanpak. De Vijfsporenaanpak is een manier om op scholen en andere instellingen waar kinderen samenkomen, het pesten aan te pakken. Deze aanpak richt zich op alle betrokkenen: het gepeste kind, de kinderen die pesten, de ouders, de klasgenoten en de school.

### **Plan van aanpak bij ruzies en pestgedrag**

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij en wij:

Stap 1: Er eerst zelf (en samen) uit te komen.

Stap 2: Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.

Stap 3: De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie consequenties).

Stap 4: Bij herhaaldelijke ruzie/pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een corrigerend gesprek met de leerling die pest/ruzie maakt. De fases van sancties treden in werking (zie consequenties). Ook wordt het incident in Parnassys genoteerd (Incidentenregistratie). Bij iedere incident omschrijft de leerkracht 'de toedracht'. Bij het derde incident worden de ouders op de hoogte gebracht van het ruzie-/pestgedrag. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

*De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.*

In geval van onderhuids pesten kan de leerkracht een sociogram maken van de groep. De leerkracht neemt duidelijk een stelling in.

### **Consequenties**

De straf is opgebouwd in 5 fases; afhankelijk hoe lang de pester door blijft gaan met zijn/haar pestgedrag en geen verbetering vertoont in zijn/haar gedrag:

Fase 1:

- Een of meerdere pauzes binnen blijven.
- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn.
- Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem.
- Door gesprek: bewustwording voor wat hij met het gepeste kind uithaalt.

- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.

#### Fase 2:

- Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school heeft alle activiteiten vastgelegd in Parnassys (Incidentenregistratie) en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem.

#### Fase 3:

- Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de schoolbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

#### Fase 4:

- Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

#### Fase 5:

- In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden. (Voor dit protocol verwijzen wij u naar de schoolgids.)

## 8 Begeleiding door de leerkracht

### Begeleiding van de gepeste leerling:

<ul style="list-style-type: none"><li>• Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest.</li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>• Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten.</li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>• Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren. ("Stop houd op"-regel).</li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>• Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen.</li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>• Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.</li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>• Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.</li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>• Sterke kanten van de leerling benadrukken.</li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>• Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.</li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>• Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).</li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>• Het gepeste kind niet overbeschermen en bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.</li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>• De ouders adviseren om met hun kind op zoek te gaan naar iets waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.</li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>• De ouders adviseren om hulp in te schakelen; sociale vaardigheidstraining; jeugdgezondheidszorg; huisarts.</li></ul>



## Begeleiding van de pester:

<ul style="list-style-type: none"><li>· Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen).</li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>· Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.</li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>· Excuses aan laten bieden.</li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>· In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.</li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>· Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest – belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.</li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>· Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.</li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>· Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?</li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>· De ouders adviseren om met hun kind op zoek te gaan naar iets waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.</li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>· De ouders adviseren om hulp in te schakelen; sociale vaardigheidstraining; jeugdgezondheidszorg; huisarts.</li></ul>

## Mobiliseren van de middengroep:

<ul style="list-style-type: none"><li>· De leerkracht neemt duidelijk stelling tegen pestgedrag.</li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>· Gezamenlijk probleem van maken.</li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>· Samen erover praten en oplossingen bedenken.</li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>· Structurele aandacht voor 'omgaan met elkaar'; sfeer in de groep.</li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>· De groep medeverantwoordelijk maken voor de sfeer in de groep.</li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>· Veiligheid creëren en concurrentie tegengaan.</li></ul>

## 9 Adviezen aan de ouders

### Ouders van gepeste kinderen:

- a. Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- b. Pesten kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- c. Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- d. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport/club.
- e. Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

### Ouders van pesters:

- a. Neem het probleem van uw kind serieus.
- b. Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- c. Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- d. Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- e. Besteed extra aandacht aan uw kind.
- f. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- g. Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- h. Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

### Alle andere ouders:

- a. Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- b. Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- c. Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- d. Geef zelf het goede voorbeeld.
- e. Leer uw kind voor anderen op te komen.
- f. Leer uw kind voor zichzelf op te komen.



## **Bijlage 1** **Oeps het ging mis**

Mijn naam: \_\_\_\_\_

De datum van vandaag: \_\_\_\_\_

Handtekening ouders voor gezien: \_\_\_\_\_

1. Wat is er gebeurd? Ik...

---

---

---

2. Hoe kwam dat? Ik...

---

---

---

3. Waarom ging het mis? Ik...

---

---

---

4. Hoe kun je wat er mis is gegaan oplossen? Ik....

---

---

---

5. Wat je de volgende keer kunnen doen om ervoor te zorgen dat het niet nog een keer gebeurt?  
Ik....

---

---

---

Bijlage 2  
Aanpak van pesten

**Signalen van kind dat pest**

- Agressief gedrag vertonen
- De baas willen spelen
- Ongeduldig zijn
- Vertellen hoe stoer hij/zij is
- Moeite om gevoelens onder woorden te brengen

**Signalen van kind dat gepest wordt**

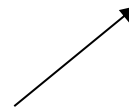
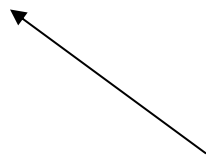
- Bang zin om naar of van school te gaan
- Niet naar school willen gaan en voortdurend smoesjes verzinnen
- Smeken om naar school gebracht te worden
- Elke dag een andere route naar school kiezen
- Slechter presteren dan normaal
- Met kapotte spullen of kleren thuis komen
- Teruggetrokken gedrag vertonen
- Agressieve woorden naar andere kinderen toe
- Stoppen met eten
- Buik- of hoofdpijn hebben
- Zichzelf in slaap huilen
- Nachtmerries hebben
- Het hebben van schrammen, blauwe plekken
- Geld vragen (om pester af te kopen)
- Weigeren om te zeggen wat er aan de hand is
- Niet kloppende verklaringen voor het bovenstaande
- Zelfmoordneigingen vertonen

### Pestkop kan

- Agressief gedrag vertonen
- De baas willen spelen
- Ongeduldig zijn
- Vertellen hoe stoer hij/zij is
- Moeite hebben om gevoelens onder woorden te brengen

### Slachtoffer kan

- bang zijn om naar school te gaan
- niet naar school willen
- slechter presteren dan normaal
  - kapotte kleding hebben
- geen eetlust meer hebben
- lichamelijke klachten *of*
- nachtmerries *of*
- blauwe plekken hebben



Signalen voor ouder

## SIGNALLEN VAN PESTEN

Signalen voor de leraar

Zicht op pesten in de klas  
naar aanleiding van:

Slachtoffer

Pestkop

▪afnemen vragenlijst	▪is alleen in pauzes	▪kan steeds zijn zin door- drijven
▪interviews of gesprekken	▪is vaak doelwit van agres- sie	▪kan moeilijk toegeven
▪observeren tijdens pauze	▪kan blauwe plekken, ka- potte spullen hebben	▪kan stoer gedrag vertonen
	▪kan slechter presteren	▪kan agressief en impulsief gedrag vertonen
	▪is niet blij of vrolijk	

## **Stappenplan voor de leraar:**

1. Neem het probleem serieus
2. Voer een gesprek met het slachtoffer
3. Voer een gesprek met de pester
4. Voer gesprekken met omstanders
5. Neem gepaste maatregelen
6. Voer een gesprek met de ouders over de voortgang
7. Bespreek de kwestie in het team
8. Maak verslag van de incidenten, van de gesprekken en genomen maatregelen

### **1. Het probleem serieus nemen**

Dit is al eerder vermeld, maar het kan niet vaak genoeg gezegd worden: neem het probleem serieus. Niets is zo erg voor het kind dat gepest wordt en voor de ouders als het probleem niet als een probleem gezien wordt. Vooral voor het kind is het niet makkelijk als bekend is dat hij gepest wordt. Als een ouder naar u is gegaan, is het kind bang dat de kinderen hem las klikspaan bestempelen.

### **2. Voer een gesprek met het slachtoffer**

Het slachtoffer moet het gevoel hebben dat u werkelijk naar hem luistert. U laat het kind zijn verhaal doen en valt hem niet in de rede. Hiernaar probeert u samen met de leerling oplossingen te bedenken. Het is niet aan te raden om het gedrag van het slachtoffer te veranderen. Het gedrag van de pester moet veranderen en niet van het slachtoffer. Wel kunt u ingaan op manieren waarmee het kind zich kan beschermen tegen de pestkop.

### **3. Voer een gesprek met de pester**

U maakt duidelijk dat pesten niet geaccepteerd wordt. U vraagt naar redenen, motieven van de pester. Accepteer geen uitdrukkingen als "ik maakte maar een grapje", "ik raakte per ongeluk met mijn voet" of "ik deed alleen maar...". Stel korte vragen als: "Wat deed je verkeerd?" De leerling is gedwongen om een kort antwoord te geven, dit voorkomt lange discussies met argumenten die eigenlijk niets toe doen.

Het kan helpen om de pester zich te laten verplaatsen in het slachtoffer. Hoe zal hij zich voelen als hij nooit met spelletjes mee mocht doen, als hij geschopt en geslagen zou worden of als hij altijd uitgescholden zou worden? Aan het pesten kunnen verschillende oorzaken ten grondslag liggen, het is belangrijk om deze boven water te krijgen.

### **4. Voer gesprekken met getuigen**

Pesten gebeurt bijna altijd in het bijzijn van anderen. Voor het krijgen van een volledig beeld is het belangrijk om ook met de kinderen gesprekken te voeren die het voorval gezien hebben. Diegenen die getuigen zijn, hebben ook hulp nodig. Een gesprek met hen over het voorval en het bespreken van de rol die zij zouden kunnen vervullen is een eerste stap.

## **5. Neem gepaste maatregelen**

Neem altijd maatregelen tegen het pesten! Wil het pestgedrag stoppen, dan moet u altijd ingrijpen. Er zijn consequenties verbonden aan het pesten. De sancties zijn echter nooit onredelijk, vijandig of vernederend. De pester moet beseffen dat zijn gedrag niet getolereerd wordt. U kunt bijvoorbeeld vragen of de pester zijn excuses aanbiedt, hij kan de leerling extra opgaven in een tekenles laten maken of ervoor zorgen dat hij het ontvreemde materiaal teruggeeft. Als klassenactiviteit kunt u extra aandacht in de lessen besteden aan het thema pesten, nog eens wijzen op de regels en leerlingen meer laten samenwerken met elkaar.

## **6. Voer een gesprek met de ouders over de voortgang**

Neem meteen contact op met de ouders van zowel het gepeste kind als de pester. Ouders spelen een belangrijke rol bij het tegengaan van pesten. Maak een afspraak met de ouders en bespreek de kwestie. De ouders bedenken samen met u een plan van aanpak: wat kunnen we samen tegen het probleem doen? Het is belangrijk om contact met de ouders te behouden om vorderingen uit te wisselen.

## **7. Bespreek de kwestie in het team**

Het is belangrijk om het team op de hoogte te stellen van het incident en de genomen maatregelen. Pesten is een zaak van de gehele school.

## **8. Maak verslag van de incidenten, van de gesprekken en de genomen maatregelen**

Wanneer u een verslag bijhoudt van de incidenten, gesprekken en genomen maatregelen kunt u hier houvast aan hebben tijdens gesprekken met ouders of met collega's. Met behulp van de verslagen kan een patroon ontdekt worden. Pest het kind bijvoorbeeld altijd na het weekend, hoe reageert het kind op bepaalde maatregelen, is dit afhankelijk van de persoon die sancties neemt?

## **Richtlijnen bij het eerste gesprek met ouders**

Het eerste gesprek met de ouders zal meer opleveren als u volgende richtlijnen in gedachten houdt:

- Besef dat de ouder wanhopig kan zijn.
- Ook al beschuldigt de ouder de school, blijf kalm.
- Maak duidelijk dat u de ernst van het probleem inziet en alles in het werk zal stellen om het pesten tegen te gaan.
- Probeer de informatie van de ouder helder te krijgen, maar onderwerp hem of haar niet aan een kruisverhoor.
- Maak duidelijk dat u wat tijd nodig heeft om het probleem nader te onderzoeken, maar beloof dat u snel weer contact zal opnemen. Ouders verwachten vaak dat er meteen iets opgelost kan worden, geef daarom aan dat u tijd nodig heeft.
- Geef uitleg over het pestbeleid
- Luister naar de ideeën over een plan van aanpak van de ouder
- Probeer er een gezamenlijk plan van te maken
- Probeer niet in discussie te gaan en vooral niet de ouders de schuld te geven ook al vermoedt u dat de ouders wel een rol spelen.
- Maak meteen een nieuwe afspraak als u meer onderzoek binnen de school heeft verricht.



### Uw kind is slachtoffer, wat de doen?

- Laat uw kind voortdurend weten dat u van hem/haar houdt
- Geef aan dat het kind het beste niet kan reageren
- Leer het kind voor zichzelf op te komen
- Bedenk samen met uw kind antwoorden of passende opmerkingen
- Bespreek welke situaties het kind het beste het kind het beste kan vermijden
- Laat uw kind de gevraagde spullen geven
- Maak complimenten elke keer als uw kind iets goed doet
- Geef het kind verantwoordelijkheden
- Stimuleer het ontwikkelen van sociale vaardigheden
- Schakel de school in
- Schakel, indien nodig, hulp van externen in

### Uw kind pest, wat te doen?

- Praat met uw kind
- Maak duidelijk dat u het gedrag niet accepteert
- Achterhaal oorzaken
- Probeer het kind te laten beseffen wat hij/zij aanricht
- Besteed aandacht aan uw kind
- Leer ander gedrag aan
- Geef het goed voorbeeld
- Schakel school in
- Schakel, indien nodig, hulp van externen in